

Valtuustoaloite ammatinharjoittajamallin pilotoimiseksi Keski-Suomessa

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 20.03.2024 § 23
676/00.05.01/2024

Valmistelijat: Kati Kallimo, p. 050 442 2302, Heikki Miettinen, p. 050 432 4642,
Jari Raudasoja, p. 014 269 5904, Mia Paatola, p. 050 319 8003
Eija-Liisa Heikkilä, p. 050 567 9972

Selostus asiasta

Aluevaltuutetut Matias Lahti ja Mauno Vanhala ovat tehneet valtuustoaloitteen ammatinharjoittajamallin pilotoimiseksi Keski-Suomessa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Keski-Suomen hyvinvointialueella,

- 1) selvitetään nykyisen lainsäädännön tarjoamat mahdollisuudet ammatinharjoittajamallin hyödyntämiselle perusterveydenhuollossa
- 2) ollaan asiassa yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriöön ja selvitetään ministeriön valmius ja halukkuus erillisrahoituksen myöntämiselle
- 3) käynnistetään ammatinharjoittajamallin pilottihanke, jonka tavoitteena on parantaa perustason lääkäripalveluiden saatavuutta ja hoidon jatkuvuutta sekä kerätä kokemuksia ja aineistoa kansallisen päätöksenteon tueksi

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Keski-Suomen hyvinvointialueella on selvitetty ammatinharjoittamallin käyttöönottoa seuraavasti.

Sote-järjestämislain 8 §:n mukaan hyvinvointialue on vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Lain esitöissä (HE 241/2020 vp) on korostettu sitä, että järjestämisvastuu eroaa käsitteenä palvelujen tuottamisesta. Hyvinvointialueen tulee vastata sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden: 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta; 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä; 3) tuottamistavasta; 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta; 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Jotta hyvinvointialue pystyy tosiasiallisesti huolehtimaan järjestämisvastuuseensa kuuluvista tehtävistään, edellyttää se käytännössä sitä, että hyvinvointialueella on riittävästi myös omaa palvelutuotantoa sekä omaa henkilöstöä ja osaamista tehtävistään suoriutumiseksi. Lain esitöissä (HE 241/2020, s. 671-672) on tarkennettu, että järjestämisvastuun toteuttamiseksi omassa palveluntuotannossa tulee olla riittävä määrä virkasuhteisia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotta sekä väestötason että yksilötason vastuu kyetään toteuttamaan. Riittävän oman palveluntuotannon määrää ei ole lain esitöissä kategorisesti määritelty, vaan tarkoituksena on ollut, että hyvinvointialueella olisi myös mahdollisuus päättää tarkoituksenmukaisista tuotantotavoista järjestämisvastuun toteutumisen puitteissa, ja palveluja voitaisiin hankkia

laajasti myös yksityisiltä palveluntuottajilta sote-järjestämislain 12 §:ssä säädetyillä edellytyksillä.

Sote-järjestämislain taustalla olevat tavoitteet tukevat ammatinharjoittajamallin kokeilua hoitoon pääsyn sujuvoittamiseksi ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien parantamiseksi. Sote-järjestämislain 12 §:n mukaan hyvinvointialue voi hankkia sote-palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta, jos niiden hankkiminen on tarkoituksenmukaista tehtävien hoitamiseksi. Ammatinharjoittajamallia suunnitellessa tulee kuitenkin huomioida sote-järjestämislain 12 §:n mukaiset ostopalvelujen hankkimista koskevat rajoitukset (erityisesti julkisen vallan käyttöä koskevat rajoitukset) sekä lain asettamat velvoitteet riittävälle omalle palveluntuotannolle.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön rahoittamassa Kestävän kasvun ohjelmassa oli alkuvuonna 2024 lisärahoitushaku, jolla vahvistetaan hoidon jatkuvuutta, ml. ammatinharjoittajamallin toimeenpanon jatkamista. Keski-Suomen hyvinvointialueella selvitettiin mahdollisuutta sisällyttää tämä myös Keski-Suomen hakemukseen, mutta valitettavasti toiminnan selvitykseen ja pilotointiin ei rahoitusta myönnetä, vaan alueella tuli olla jo käyttöönotettu ko. malli aiemmin. Kuten valtuustoaloitteessa on todettu, myös hallitusohjelmassa on kirjaus ammatinharjoittamallin selvittämisestä. Keski-Suomen hyvinvointialueella seurataan tiiviisti tätä selvittelytyötä.

Aiemmassa Kestävän kasvun ohjelman rahoitushaussa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue haki rahoitusta ammatinharjoittamallin selvitykseen. Länsi-uudenmaan selvityksen osalta olemme hyvinvointialueelta olleet yhteydessä Länsi-Uudenmaan valmistelusta vastuullisiin ja saaneet heiltä tilannekuvan toimintamallin käyttöönotosta. Tuossa vaiheessa selvityksessä oli vielä juridisia osioita liittyen mm työntekijä – yrittäjä rooliin ammatinharjoittamallissa. Tähän Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue oli tehnyt työ-, vero- ja eläkeoikeudellisen selvityksen, jonka tulosten pohjalta he jatkavat ammatinharjoittamallin pilotointiin tulevan kesän aikana. Keski-Suomen hyvinvointialueella seurataan tiiviisti tätä pilotointia ja sen tuloksia vuoden 2024 aikana.

Yhteenveto

Yhteenvetona todetaan, että hyvinvointialue on selvittänyt lainsäädännön näkökulmasta ammatinharjoittajamallin käyttöönottoa, sekä tulee pyytämään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta tarkemmin tietoa mm. heidän selvityksestään verottajanäkökulmasta sekä kokemukset toiminnasta, kun sitä heille karttuu.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on tutkittu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön erillisrahoitusta ammatinharjoittamallin pilotointiin mm Kestävän kasvun ohjelman kautta. Kesän 2024 aikana seurataan Länsi-Uudenmaan pilotointia ammatinharjoittamallissa.

Edellä kuvatus ja muun mahdollisesti syntyvän lisätiedon pohjalta valmistellaan syksyllä 2024 pilotointia Keski-Suomen hyvinvointialueella ja tavoitellaan että pilotointi voisi käynnistyä omarahoitteisesti vuoden 2025 aikana. Toiminnan näkökulmasta on tunnistettu, että pilotointi voisi toteutua avosairaanhoidon vastaanotto-toiminnassa, aluksi kohdennetusti joillain alueilla Keski-Suomessa. Lisäksi neuvolatoiminta ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto sekä perustason lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä kasvatus- ja perheneuvolatoiminta ovat palveluja, joissa ammatinharjoittajamallin käyttöä voidaan tutkia ja arvioida pilotoitavaksi.

Toimivalta:	Hallintosääntö § 16 Hallintosääntö § 17 Hallintosääntö § 18
Esittelijä	Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu
Päätösehdotus	Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta esittää aluehallitukselle edellä esitettyä vastausta valtuusto aloitteeseen. <u>Asian kokouskäsitely:</u> Lautakunta evästäää jatkokäsittelyyn, että aikataulua aloittamiseen aikaistetaan mahdollisuuksien mukaan.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.